

Wybrane zagadnienia prawa do firmy

NR 2830

Piotr Ślęzak

Wybrane zagadnienia prawa do firmy

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2011

Redaktor serii: Telewizja, Radio, Film
Piotr Ślęzak

Recenzent
Janusz Szwaja

Publikacja będzie dostępna — po wyczerpaniu nakładu — w wersji internetowej:
Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	9
Rozdział pierwszy	
Podstawowe zagadnienia prawa do firmy	13
1. Pojęcie firmy	13
2. Charakter prawa do firmy	18
3. Funkcje firmy	21
4. Konstrukcja firmy	22
5. Rodzaje firmy	24
Rozdział drugi	
Zasady prawa firmowego	27
1. Wstęp	27
2. Zasada prawdziwości	28
3. Zasada jedności	29
4. Zasada ciągłości	30
5. Zasada wyłączności	33
6. Zasada jawności	35
7. Zasada niezbywalności	36
Rozdział trzeci	
Licencja firmowa	39

Rozdział czwarty

Ochrona firmy	47
Ważniejsze przepisy dotyczące firmy	57
1. Kodeks cywilny	57
2. Kodeks spółek handlowych	59
3. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym	64
Akty prawne	67
Orzecznictwo	69
Ważniejsza literatura	71
Résumé	75
Zusammenfassung	76

Wprowadzenie

Podmioty prawa cywilnego (bez względu na to, czy są to osoby fizyczne, osoby prawne, czy też ułomne osoby prawne) nie mogą funkcjonować bez instrumentów prawnych pozwalających na ich identyfikację. Zagadnienie to dotyczy wszystkich możliwych przejawów ich kontaktów z innymi podmiotami, zarówno o charakterze niegospodarczym, jak i gospodarczym. W dziedzinie obrotu gospodarczego istnieje potrzeba rozróżniania poszczególnych przedsiębiorców (czemu służy instytucja firmy), należących do nich przedsiębiorstw (czemu służy nazwa) oraz towarów wytwarzanych w tych przedsiębiorstwach lub świadczonych przez nie usług (czemu służą znaki towarowe i usługowe oraz oznaczenia geograficzne). Dobra te w sensie ekonomicznym zrastają się w pewien konglomerat i pozwalają budować renomę przedsiębiorcy.

W niniejszej pracy chciałbym zwrócić uwagę na wybrane zagadnienia prawa do firmy, a mianowicie: po pierwsze, na pojęcie, konstrukcję, zastosowanie i charakter prawny firmy, po drugie, na zasady prawa firmowego i wreszcie po trzecie, na licencję firmową. Przepisy dotyczące firmy początkowo regulowały: Dekret o rejestrze handlowym z 1919 r. oraz kodeks handlowy z 1934 r.¹ Regulacje zawarte w tej ostatniej ustawie zostały tymczasowo utrzymane w mocy przez art. 632 kodeksu spółek han-

¹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 czerwca 1934 r. Kodeks handlowy. Dz.U. z 1934 r., nr 57, poz. 502, z późn. zm.

dłowych². Ustawodawca, nowelizując kodeks cywilny³ w 2003 r., uregulował tę instytucję we właściwym dla niej miejscu tzn. Księdze I k.c. (art. 43²—43¹⁰ k.c.)⁴. Nowe regulacje firmy są efektem następujących w ostatnich latach istotnych zmian przepisów dotyczących przedsiębiorców (uchwalenie k.s.h., ustawy o krajowym rejestrze sądowym⁵ oraz u.s.d.g.⁶). Po raz pierwszy od czasu obowiązywania w okresie międzywojennym k.h. polskie prawo zawiera jednolite przepisy dotyczące tworzenia i używania oznaczeń wszystkich przedsiębiorców. Ustawodawca wypełnił w ten sposób lukę we wcześniejszych regulacjach prawnych dotyczących takich oznaczeń⁷.

Do zajęcia się prezentowaną problematyką skłoniła mnie kwestia doniosłości społecznej firmy. Jest to zagadnienie będące częścią prawa prywatnego, ale równocześnie, co warto podkreślić, ze względu na duże znaczenie dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego jest regulowane przez normy prawa publicznego. W dalszych rozważaniach skupię się na analizie kwestii prywatnoprawnych.

Niniejsza praca zawiera informacje przydatne zwłaszcza dla studentów innych kierunków niż prawo (organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej, zarządzanie, ekonomia, administracja) oraz osób prowadzących działalność gospodarczą. Starłem się w sposób przystępny omówić ogólne zagadnienia dotyczące firmy. Z tego względu książka stanowi cenny materiał dydaktyczny dla studentów oraz szkoleniowy dla przedsiębiorców. Wyjaśnia jedynie zagadnienia podstawowe, pomija natomiast kwestie szczegółowe dotyczące firm poszczególnych typów przedsiębiorców. Czy-

² Ustawa z 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych. Dz.U. z 2000 r., nr 94, poz. 1037, z późn. zm.

³ Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny. Dz.U. z 1964 r., nr 16, poz. 93, z późn. zm.

⁴ Zob. Z. Radwański: *Wprowadzenie do kodeksu cywilnego*. Warszawa 2004, s. XIX.

⁵ Ustawa z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym. Tekst jednolity. Dz.U. z 2007 r., nr 168, poz. 1186, z późn. zm.

⁶ Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Tekst jednolity. Dz.U. z 2007 r., nr 155, poz. 1095, z późn. zm.

⁷ Por. J. Sitko: *Firma w świetle przepisów kodeksu cywilnego*. PPH 2003, nr 5, s. 24.

telników zainteresowanych pogłębianiem wiedzy na temat firmy należy odesłać do bogatej literatury prawniczej poruszającej to zagadnienie⁸.

⁸ Przykładowo można wskazać opracowania w spisie literatury: J. Namitkiewicz: *Firma*. Warszawa 1917; Idem, w: *Kodeks handlowy. Komentarz*. T. 1. Warszawa 1934, s. 26—38 (komentarz do art. 26—38); T. Żyznowski: *Prawo do nazwy (firmy) i jego ochrona*. Zielona Góra 1993; Idem: *Prawo do firmy i jego ochrona w świetle orzecznictwa sądowego*. Zielona Góra 1994; K. Gołat, R. Gołat: *Oznaczenia indywidualizujące przedsiębiorców*. Warszawa 1998; G. Kycia: *Powstanie i ustanie prawa do firmy i do znaku towarowego oraz ochrony znaków niezarejestrowanych*. Kraków 1999; R. Stefanicki: *Prawo do nazwy (firmy) i jego ochrona*. Kraków 1999; M. Kłapczyńska: *Firma i jej ochrona*. Kraków 2004; P. Zaporowski: *Meandry polskiego prawa firmowego*. „Prawo Spółek” 2006, nr 4; I. Bałos: *Oznaczenia przedsiębiorców. Wymogi ustawowe a postępowanie uczestników obrotu gospodarczego*. „Monitor Prawnicy” 2009, nr 24, s. 1356—1360.

Piotr Ślęzak

La problématique choisie du droit de l'entreprise

Résumé

Le livre contient des informations de base sur le droit de l'entreprise. L'auteur a divisé la problématique analysée en quatre chapitres. Le premier présente la signification du mot « entreprise » dans le langage juridique. L'auteur tranche la question polémique du caractère de droit de l'entreprise, en lui attribuant le caractère patrimonial. Il distingue des entreprises de différents sujets, des types d'entreprise et ses fonctions.

Dans le deuxième chapitre l'auteur décrit les règles du droit de l'entreprise, c'est-à-dire des régulations déterminant la création, l'utilisation et la disposition du droit à l'entreprise. Il présente les principes de viridité, de transparence, de continuité, d'exclusivité et du caractère intransférable de l'entreprise.

Le troisième chapitre comprend des réflexions sur la licence de l'entreprise, c'est-à-dire un contrat qui autorise un autre entrepreneur à bénéficier d'une entreprise donnée. Cela peut signifier un contrat autonome ou une composante d'un autre contrat plus large, par exemple un accord de franchise.

Le dernier chapitre est consacré à la protection de l'entreprise. L'auteur y décrit des prémisses de la protection (la primauté de bénéficier de l'entreprise, la menace du droit à l'entreprise, la transgression du droit à l'entreprise et l'illégalité d'action de l'auteur) et des revendications que l'endommagé peut poursuivre devant le tribunal dans un processus (d'omettre des actions préjudicielles, de supprimer des effets négatifs de transgression, de faire une déclaration, de réparer un dommage).

Piotr Ślęzak

Ausgewählte Fragen des Rechtes auf eine Firma

Zusammenfassung

Das Buch beinhaltet die wichtigsten Informationen über das Recht auf eine Firma. Der Verfasser hat diese Problematik in vier Kapiteln zusammengefasst. In dem ersten von ihnen klärt er die Bedeutung des Wortes „Firma“ in der Rechts- und Juristensprache. In umstrittener Rechtsansicht über das Recht auf Firma spricht er sich für deren Vermögenscharakter aus. Der Verfasser weist auch auf unterschiedliche Betrachtung der zu verschiedenen Rechtssubjekten gehörenden Firmen, auf verschiedene Firmenarten und deren Funktionen hin.

Das zweite Kapitel betrifft die Grundsätze des Firmenrechtes, also die Regel nach denen eine Firma gegründet und benutzt wird und die Verfügungen über das Recht auf Firma. Besprochen werden hier folgende Prinzipien: der Wahrheit, der Öffentlichkeit, der Kontinuität, der Ausschließlichkeit und der Unverkäuflichkeit der Firma.

Das dritte Kapitel beinhaltet Bemerkungen über eine Firmenlizenz, also einen Vertrag über die Berechtigung des anderen Unternehmers zur Nutzung einer bestimmten Firma. Es kann ein selbständiger Vertrag oder ein Bestandteil des anderen Vertrags, z. B. der Franchise, sein.

Das letzte Kapitel ist dem Firmenschutz gewidmet. Es werden hier erörtert: die Voraussetzungen des Schutzes und die Ansprüche, welche von dem Geschädigten in einem Prozessverfahren (zwecks Unterlassung der verletzten Handlung, zwecks Behebung der Verletzungsfolgen, zwecks Hinterlegung der angemessenen Erklärung und zwecks Schadenerstattung) verfolgt werden können.

Redaktor: Agnieszka Plutecka

Projektant okładki: Paulina Tomaszewska-Ciepty

Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel

Korektor: Lidia Szumigala

Copyright © 2011 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-1962-9

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 5,0. Ark. wyd. 4,0. Papier
offset. kl. III, 90 g Cena 6 zł (+ VAT)

Łamanie: Pracownia Składu Komputerowego
Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego
Druk i oprawa: SOWA Sp. z o.o.
ul. Hrubieszowska 6a, 01-209 Warszawa